

ISTORIJA

Brandos egzamino užduoties pavyzdys

Istorinio pasakojimo kūrimas (samprotaujamojo pobūdžio tekstas)

Remdamiesi pateiktais šaltiniais, parašykite samprotaujamojo pobūdžio tekstą. (20 taškų)

TEMA

**JAV ar Sovietų Sąjungai tenka didžiausia atsakomybė už tai,
kad XX a. penktajame dešimtmetyje kilo šaltasis karas?**

A šaltinis (Iš 1947 m. JAV prezidento H. Trumeno doktrinos)

Kai kurioms šalims prieš tautų valią buvo primesti totalitariniai režimai. JAV vyriausybė ne kartą protestavo prieš bauginimą ir prievartą Lenkijoje, Rumunijoje ir Bulgarijoje, dėl Jaltos susitarimų pažeidimų. Ir toliau esu priverstas konstatuoti, kad ir kitose šalyse įvyko panašūs procesai. Prisimindama pasaulinės istorijos raidą, kiekviena nacija turi demokratiškai pasirinkti gyvenimo būdą. Betgi dažnai to laisvo pasirinkimo neturi.

Gyvensena remiasi daugumos nuomone ir pasireiškia savanorišku valstybės kūrimu, laisvais rinkimais, individulių laisvių garantijomis ir politinėmis laisvėmis. Kai mažumos valiai pajungiama dauguma, įsigali teroras ir priespauda, spaudos ir radijo kontrolė, klastojami rinkimai ir suvaržoma asmens laisvė.

Aš tikiu, kad Jungtinės Valstijos savo politika turi remti laisvas tautas, kurias pavergė ginkluota mažuma arba agresoriai iš išorės. Aš tikiu, kad mes privalome padėti laisvoms tautoms, kad jos galėtų tvarkytis pagal savo apsisprendimą. Aš tikiu, kad mūsų pagalba turi pasireikšti pirmiausia ekonomine ir finansine parama, kuri padės stabilizuoti ekonominius ir politinius procesus.

Naujausiųjų laikų istorijos skaitiniai, Kaunas: „Šviesa“, 1995.

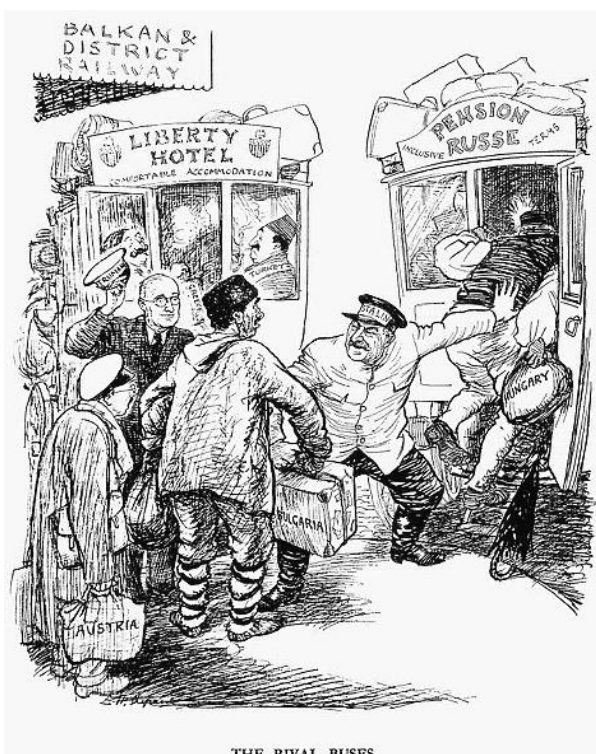
B šaltinis (Iš 1947 m. SSRS užsienio reikalų liaudies komisaro Andrejaus Vyšinskio kalbos Jungtinėse Tautose)

Vadinamoji Trumeno doktrina yra ypač ryškus pavyzdys, kaip yra pažeidžiami Jungtinių Tautų principai ir kaip yra ignoruojamos Jungtinės Tautos. Jungtinės Valstijos atsisakė tarptautinio bendradarbiavimo idėjos ir bendro didžiųjų valstybių veikimo. Jos bandė primesti savo valią nepriklausomoms valstybėms ir tuo pat metu akivaizdžiai naudoja pinigų skyrimą nepasiturinčioms šalims kaip paramą, kuri yra politinio spaudimo priemonė. Tai aiškiai įrodė Jungtinių Valstijų vyriausybės priemonės Graikijos ir Turkijos atžvilgiu, kurios ignoravo Jungtines Tautas. Ši politika smarkiai prieštarauja Generalinės asamblėjos 1946 m. gruodžio 11 d. rezoliucijos principui, kuris deklaruoja, kad

paramos teikimas kitoms šalims niekada neturėtų būti naudojamas kaip politinis ginklas. Maršalo planas iš esmės yra tik Trumeno doktrinos variantas, pritaikytas pokario Europos sąlygoms. Visiems vis labiau aiškėja, kad Maršalo plano įgyvendinimas reikš, kad Europos šalys pateks į Jungtinių Valstijų ekonominę ir politinę kontrolę bei tiesioginį jos kišimąsi į tų šalių vidaus reikalus. Be to, šiuo planu yra bandoma Europą padalyti į dvi stovyklas ir, padedant Jungtinei Karalystei ir Prancūzijai, baigti formuoti kelių valstybių bloką, priešišką demokratinių Rytų Europos šalių interesams, o ypač Sovietų Sąjungos interesams.

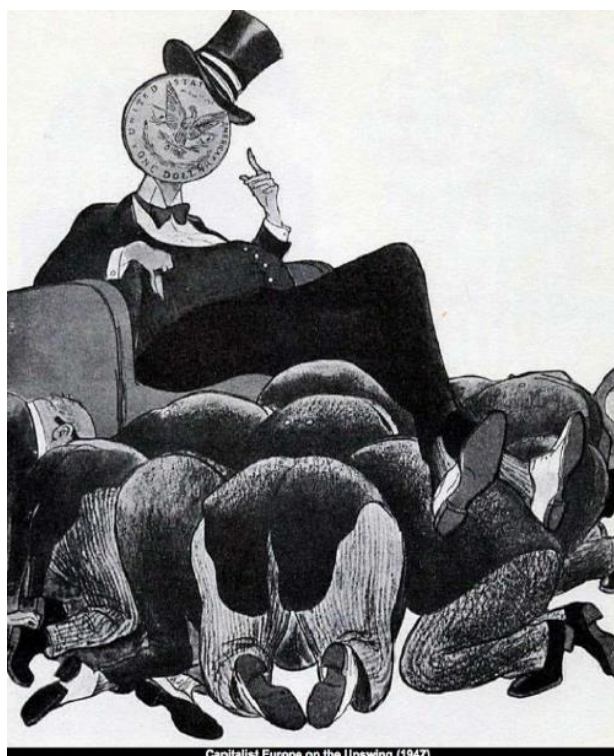
<https://sites.temple.edu/immerman/vyshinsky-speech-to-u-n-general-assembly-2/>

C šaltinis (1947 m. anglų karikatūra
Varžovų autobusai)



<https://www.jchistorytuition.com.sg/jc-history-tuition-notes-origins-of-the-cold-war-cartoon-case-studies/>

D šaltinis (1947 m. sovietų karikatūra
Kapitalistinė Europa „pakilime“)



Keely Rogers, *Jo Thomas 20th Century World The Cold War*, Pearson, 2008.

A large rectangular area containing horizontal dotted lines for writing.